

NOVÁ AMERICKÁ STRATEGIE NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

Redakce časopisu *Vojenské rozhledy* uveřejnila v čísle 7/1992 v rubrice dokumenty plnění Nové strategické koncepce Severoatlantické aliance. Proto si myslíme, že je zapotřebí informovat i o Nové americké strategii národní bezpečnosti. Tyto otázky byly zpracovány v ÚVI v Informační zprávě 781/1992 prom. překladatelkou Hanou Škorpičkovou. Pro vydání omezeného počtu výtisků a zlepšení informovanosti čtenářů se redakce po zkrácení a redakčním zpracování rozhodla tuto stat publikovat.

V informační zprávě jsou zahrnuty současné i budoucí změny, které budou probíhat v struktuře ozbrojených sil USA a návrhy na řešení problémů, jež více souvisejí s uskutečňováním nové strategie. Vzhledem k tomu, že náš tisk tomuto závažnému problému věnoval povrchní a někdy pouze účelovou pozornost, tak jistě uveřejněním takto zpracovaného dokumentu redakce poskytne ve spolupráci s ÚVI čtenářům to, co potřebují.

* * *

V průběhu svého vystoupení 2. srpna roku 1990 v Aspenkém institutu humanitárních výzkumů (stát Kolorádo) oznámil posluchačům prezident Spojených států amerických G. Bush **Novou strategii Národní bezpečnosti**. Koncepce této strategie je svým způsobem revoluční a předpokládá se, že dokáže ovlivnit významné celosvětový vojenskopolitický vývoj. Obranná politika Spojených států amerických (USA) bude podle ní založena na čtyřech hlavních principech, a to na:

- zadržování,
- předsunuté přítomnosti,
- reakci na krizové situace,
- rekonstituci.

Oznámením o pojetí nové strategie prezident Bush v podstatě vyzval ke všeobecnému přehodnocení úlohy Spojených států amerických ve světě a jejich mezních vojenských možností. Jako historickou paralelu vyhlášení nové strategie USA lze uvést zaměření strategie Velké Británie v prvních desetiletích 20. století, kdy přesunula svou pozornost z kolonií na Evropu.

Namísto zachování ozbrojených sil na úrovni, která byla udržována po druhé světové válce, počítají USA v souladu s uveřejněním nové strategie národní bezpečnosti podstatně se snížením početních stavů pravidelných ozbrojených sil i záloh. Jejich hlavním úkolem má být vedení rozsáhlých "mimořádných operací" v různých oblastech světa a nikoli válka proti bývalému Sovětskému svazu. V případě, že by vznikla nezbytnost použití ozbrojených sil pro vedení takové války, tak USA předpokládají, že by měly dostatek času na jejich výstavbu. Prezident G. Bush sdílí názor zpravodajských služeb, že bývalý SSSR bude potřebovat

minimálně" jeden až dva roky (nebo více) k tomu, aby obnovil svou schopnost vést útočné operace na evropském válečném poli, tedy v globálním konfliktu.

Obecnou představu o novém pojetí strategie USA si lze utvořit pouze z jednotlivých objevů, statí a referátů. Koncepte národní bezpečnosti byla prezidentem G. Bushem zformulována stručně a v obecných rysech, tak, aby ji oficiální představitelé mohli v následujících letech rozvinout a upřesnit. Hromadné sdělovací prostředky tomuto projevu prakticky věnovaly pozornost, protože téhož dne došlo k napadení Kuvajtu Irákem.

Dalším dokumentem, který poněkud upřesňuje novou strategii zveřejněnou prezidentem G. Bushem, je vystoupení ministra obrany USA R. Cheneyho v Mezinárodním institutu strategických studií počátkem září roku 1990. Moskevská Pravda tehdy uvedla, že byly vydány pokyny k přehodnocení americké politiky. Přitom americký tisk do února roku 1991, do vystoupení ministra obrany USA v Kongresu, uvedl k tomuto tématu jen málo komentářů, protože i nadále hlavní pozornost věnoval válce v Perském zálivu.

Při posuzování dokumentů, které tvoří základ nové strategie, je třeba zaměřit pozornost na dva následující momenty:

■ Především se jedná o zřejmě úplnou změnu zaměření strategie a struktury ozbrojených sil USA. Předpokládá se, že novou strategickou koncepcí vypracovával úzký kruh vojenských odborníků, neboť oficiální představitelé se k ní v té době vyjadřovali minimálně. Chyběly bvyklé náznaky diskuse - projednávání nové koncepce v rámci nejvyššího vojenského vedení probíhá mnohem později, tj. až po jejím veřejném přesném vymezení.

■ Druhým závažným bodem je, že nehlédě na své vytížení v souvislosti s válkou v Perském zálivu se ministr obrany R. Cheney a předseda Výboru náčelníků štábů generál Powell souběžně zabývali otázkami nové vojenské doktríny. První z nich nejednou prohlásil, že v oblasti obrany se koncem roku 1990 a počátkem roku 1991 řešily dva hlavní úkoly: **vytvoření vojenského uskupení v Saudské Arábii a vypravování nové strategie a nové struktury ozbrojených sil USA.**

Hlavní předpoklady pro uskutečnění nové strategie

Hlavním faktorem, který podmiňuje přehodnocení úlohy USA ve světě a jejich strategie národní bezpečnosti, je závěr Kongresu a administrativy, že podíl prostředků vydávaných posledních desetiletích na obranu nemůže zůstat stejný jako dříve. V souladu s novou strategií národní bezpečnosti a s koncepcí základních sil (Base Force) se výdaje na obranu podstatně sníží. Toto snížení není spodní hranicí v periodickém cyklu kolísání vojenských výdajů, nýbrž uznáním faktu, že celkový podíl finančních prostředků vydávaných na obranu se nemá zvyšovat, pokud zůstává zachováno nynější politické ovzduší.

Za předpokladu dvouleté strategické výstrahy o globální válce proti bývalému SSSR (s epicentrem v Evropě) budou moci USA vybudovat zcela nové ozbrojené síly - obnovit je nebo rekonstruovat, pokud to bude nezbytné. Konkrétně mají být rozpuštěny, nikoli převedeny do zálohy, ty stávající jednotky a útvary, které budou uznány za zbytečné, neboť iziko s tím spojené je považováno za přijatelné.

Rekonstituce není zdaleka totéž, co mobilizace nebo obnovení (rekonstrukce). Podobné opatření bylo plánováno ve Velké Británii ve 30. letech za předpokladu, že strategická výstraha nepřesáhne 10 let. Za tu dobu mohly být vybudovány nové obranné výrobní kapacity a rozvinuty nové ozbrojené síly - v podstatě všechno od základu. Kdyby USA měly tuto schopnost, znamenalo by to pro ně údajně ochranu infrastruktury a obranné průmyslové základny, zachování vedoucího postavení v životně důležitých technologiích a v hromadění strategického materiálu.

Stanovení strategické výstrahy v trvání dvou let je založeno na předpokladu, že celé bývalé pozemní vojsko a vojenské letectvo budou staženy zpět na území bývalého SSSR. Zároveň,

že bude existovat parita v konvenčních ozbrojených silách v Evropě - od Atlantiku až po L a pozornost Společenství nezávislých států bude zaměřena na vlastní problémy uv společenství. Dále, že bude existovat NATO a zpravodajské služby jeho členských států.

R. Cheney v říjnu roku 1990 prohlásil, že USA budou upřesňovat svou strategii ve své změn v Sovětském svazu a v Evropě a že ze své strany nepovažují za nezbytné být přip veni k vedení globální pozemní války v Evropě. V únoru roku 1991 generál C. Powell podm odstranění hrozby "hromadného napadení sovětskými ozbrojenými silami při krátkodo výstraze" ratifikací Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě.

Dalším charakteristickým rysem strategie národní bezpečnosti USA je **důraz na průlc v oblasti technologií**, v jehož důsledku má dojít k podstatným změnám ve vojenské umění. V období mezi světovými válkami se v důsledku podobných změn objevila doktrí bleskové války, námořní letectvo a výsadkové síly. Vojenští odborníci bývalého SSSR dlouhou dobu vedou diskuse o **revoluci ve vojenvství**, k níž došlo po druhé světové vál ukončením vývoje jaderných zbraní a prostředků jejich dopravy na velké vzdálenosti. Zárov i upozorňovali, že v nejbližší době dojde k další **revoluci** (uvádí se to v návrhu nové sověts vojenské doktríny z roku 1990). Jejich obavy se potvrzují po demonstraci amerických zbra v operaci Pouštní bouře. **Budoucí revoluce v sobě skrývá velkou výzvu a obrovsl možnost pro rozvoj vojenské teorie a strategie.**

Základní principy nové strategie národní bezpečnosti

Základ americké obranné doktríny má i nadále tvořit **strategie jaderného zadržování** : zaměřením na upevňování jaderné stability - tj. za situace, kdy ani jedna strana by nep važovala za nezbytné použít jaderné zbraně při zasazení prvního úderu. USA hodl pokračovat v modernizaci strategických a jejich prostředků velení, řízení a spojení. Důležitý cílem je přitom dosažení účinné ochrany proti balistickým střelám jiných států (mimo býva SSSR).

Zadržování se často uvádí do souvislosti pouze s jadernými zbraněmi. Po schválení nov strategie národní bezpečnosti je však třeba očekávat další rozvoj koncepce zadržová pomocí konvenčních zbraní bez přesné vyjádřené hrozby použití jaderných zbraní.

Dalšími nejdůležitějšími principy tzv. aspenské strategie jsou **předsunutá přítomnos reakce na krizové situace a kolektivní bezpečnost**. Solidarita se současnými spojenci j sice potvrzována, avšak v budoucnosti budou USA zřejmě projevoval zvýšenou zaint resovanost spíše na vytváření dočasných koalic a na vyhledávání dočasných spojenců z účelem dosažení určitých i omezených cílů, než na pokračování v uzavírání nepružnýc pevných svazků.

Hrozí nebezpečí, že konec "studené války" by mohl vést ke zvýšení pravděpodobnos regionálních konfliktů a k vysoké nepředvídatelnosti v oblasti mezinárodní bezpečnost V současné době jsou krize krajně nebezpečné vzhledem k rozšíření moderní vojensk techniky a zbraní hromadného ničení, a také vzhledem k připravenosti těchto zbraní použít kterou demonstrují především země "třetího světa".

Pro usnadnění diskuse o vojenském rozpočtu se v USA často používají tzv. "**ilustračn scénáře**". Jakékoli budoucí použití ozbrojených sil USA bude předpokládat schopnos reagovat na více, než jednu krizovou situaci, či na více, než jeden scénář. Scénáře konfliktu s použitím konvenčních zbraní, vypracované v současné době americkými vojenským odborníky, se navzájem od sebe většinou velmi liší, počínaje využitím ozbrojených sil v dobí míru a konče jejich plnou mobilizací k vedení války vyvolané krizí v Evropě. Potencionáln krizové situace, kde mohou být použity ozbrojené síly USA, zahrnují: **potlačení vnitřníc nepokojů** (boj s partyzány) a **různé konflikty**, např. tzv. **malé regionální ve dvo variantách** (ve vzdálenosti 2 tisíc a 6 tisíc námořních mil) a tzv. **velké regionální**, jako byl válka v Koreji a konflikt v jihovýchodní Asii.

Američtí vojenští odborníci vycházejí z předpokladu, že různé krize se vyvíjejí nestejně a rozlišují čtyři typy krizí:

- pomalu se vyvíjející krize,
- rychle se vyvíjející krize,
- nazrávající (nevyhnutelný) konflikt,
- konflikt.

Pro usnadnění dlouhodobého vojenského plánování byla stanovena následující **délka a intenzita bojové činnosti**:

- * 450 dnů pro potlačení vnitřních nepokojů,
- * 90 dnů bojové činnosti nízké nebo střední intenzity při "malém regionálním konfliktu",
- * 120 dnů bojové činnosti střední nebo vysoké intenzity při "velkém regionálním konfliktu",
- * méně, než 50 dnů bojové činnosti střední nebo vysoké intenzity ve válce, k níž došlo v důsledku krize v Evropě.

Charakter bojové činnosti v krizových situacích je vymezen v řadě přesně "dávko-
vaných" variant. Může jít o operaci pružného zadržování s nasazením minimálního počtu
vojsk, o velkou operaci zadržování (např. Pouštní štít) a o odvetnou reakci na nebezpečnější
situaci, kdy je bojová činnost zahajována brzy po zasazení vojsk nebo současně s jejich
zasazením. Klasifikace krizových situací a přesně **dávko-
vaných** variant bojové činnosti při
jejich vzniku představuje určitý připravený soubor "standardních bloků" řešení a tím vymezuje
důsledný přístup k řešení těchto krizových situací.

Koncepce "minimálních sil"

Dá se počítat, že projednávání jednotlivých aspektů nové strategie národní bezpečnosti
průběžně probíhá i v současnosti. Proto pravděpodobně dojde ke značnému snížení pravidel-
ných ozbrojených sil a záloh 1. kategorie. Z toho se dá usuzovat, že pak pravděpodobně
jejich složení bude následující:

- **pozemní vojsko**: 12 pravidelných divízi a 6 divízi záloh 1. kategorie (nyní 18 a 10)
a 2 záložní divize podléhající změně struktury nebo rekonstrukci,
- **vojenské letectvo**: 15 pravidelných taktických leteckých křídel (nyní 36),
- **vojenské námořnictvo**: 451 vojenské plavidlo (nyní 545), 12 letadlových lodí a jedna
cvičná (nyní 14), 13 leteckých křídel na letadlových lodích,
- **námořní pěchota**: 160 tisíc příslušníků (nyní 196 tisíc) ve třech expedičních sborech
námořní pěchoty, přičemž má být zabezpečen současný přesun až 2,5 brigády v sestavě
úderných sborů.

Nová struktura ozbrojených sil (nazývaná minimální - základní síly), kterou prosazuje
generál C. Powell, má zahrnovat čtyři hlavní složky, a to:

- strategické jaderné útočné a obranné síly,
- atlantické síly,
- tichomořské síly,
- síly rychlé reakce.

Strategické síly mají zahrnovat útočné zbraňové systémy, které mají zůstat zachovány
po jednáních o jejich snížení, tj. pravděpodobně 3 až 4,5 bojových hlavic na každé straně.
V průběhu jednání Kongresu v únoru roku 1991 R. Cheney a generál C. Powell prohlásili, že
jsou připraveni snížit počet budovaných ponorek s jaderným pohonem Ohio vyzbrojených
balistickými řízeními střelami Trident II (D-5) a že vývoj mezikontinentální balistické řízení

střely na mobilním odpalovacím zařízení Peacekeeper (MX) a jiné menší balistické řízené střely hodlají považovat jen za program pro výzkum a vývoj, a neplánují jejich výrobu.

Ve své zprávě Kongresu "O stavu Unie" v lednu roku 1991 prezident G. Bush prohlásil, že strategická obranná iniciativa (SDI) bude zaměřena na ochranu USA, jejich ozbrojených s v zámorí a spojenců před omezeným počtem balistických řízených střel. Když R. Chene charakterizoval změnu zaměření SDI na globální ochranu před omezeným počtem úder jadernými zbraněmi, uvedl, že komponenty SDI budou rozmístěny v kosmu, na souši i na moři. Jejím prvořadým úkolem má být ochrana proti omezenému počtu odpálených řízených střel. Plnění tohoto úkolu má být, pokud jde o síly a prostředky, věnována pouze polovina programu SDI. Ostatní části programu budou pravděpodobně pokračovat ve stadiu výzkumu a vývoje.

Atlantické síly - konvenční ozbrojené síly USA budou početně sníženy, ale i rekonstruovány. Atlantické síly mají zahrnovat vojska, která zůstávají v Evropě, předemnutá vojska určená pro Evropu a vojska na kontinentální části USA, ty mají být využívány k doplnění a posílení předcházejících, a to poměrně silnou záložní složkou. **Pásmo odpovědnosti atlantických sil** má zahrnovat Evropu, Blízký východ a jihozápadní Asii. Tím se de facto přiznává, že v budoucnosti bude ohrožení ze strany Blízkého východu srovnatelné s ohrožením amerických zájmů v Evropě, a proto se považuje za nezbytné reagovat na obojí stejným způsobem.

Američtí vojenští odborníci doporučují ponechat v Evropě dvě divize pozemního vojska a tři taktická letecká křídla. Kromě toho má být ve Středozezemním moři nebo ve východní části Atlantického oceánu trvale dislokováno uskupení letadlových lodí a nevelká výsadková skupina. Doporučuje se také zachovat nevelkou vojenskou přítomnost na Blízkém východě.

Předemnutou přítomnost atlantických sil mají zajišťovat silné záložní síly, a to: čtyři pravidelné divize a 2 záložní divize s upravenou strukturou; dvě pravidelná a jedenáct záložních leteckých křidel; pět bojových skupin vojenského námořnictva; dvě expediční brigády námořní pěchoty a záložní složka námořní pěchoty. Atlantické síly budou již v blízké budoucnosti tvořit základ amerických sil zadržování, vyzbrojených konvenčními zbraněmi.

Tichomořské síly - mají zahrnovat nepříliš početné předemnuté převážně námořní jednotky a útvary v Koreji, Japonsku a v ostatních regionech tohoto válčičtí, také zároveň síly a prostředky pro jejich doplnění a posílení, dislokované v kontinentální části USA. V Koreji si USA hodlají ponechat zpočátku jednu divizi a jedno až dvě taktická letecká křídla. V Japonsku jedno až dvě taktická letecká křídla a jednu skupinu letadlových lodí (dislokovanou v USA). V západní části Tichého oceánu by téměř celoročně měla být rozmístěna malá expediční jednotka námořní pěchoty.

Tichomořské síly se mají údajně stát příkladem úspor sil a prostředků. Vojenská přítomnost USA v oblasti Tichého oceánu není již považována za důsledek "studené války". Za jeden z důvodů je považována obava, že podstatné snížení početních stavů amerických vojsk např. v Japonsku by se mohlo stát impulsem ke vzniku argumentů ve prospěch zvýšení bojeschopnosti japonských ozbrojených sil. Jakékoli podobné jevy a opatření budou nesporně podle názorů amerických vojenských odborníků pozorně sledovány v Číně, SNS a v jiných zemích tichomořského regionu.

Síly rychlé reakce - nejvýznamějším momentem v nové struktuře ozbrojených sil USA je bezpochyby vytvoření sil rychlé reakce, rozmístěných na kontinentálních částech USA. V souladu s obecnými principy uvedenými ve vystoupení prezidenta G. Bushe v Aspenkém institutu budou síly rychlé reakce zřejmě organizovány tak, aby byly schopny zabezpečit vojenskou přítomnost v zahraničí a činnosti pro vyřešení regionálních krizí. Do pásma jejich odpovědnosti bude pravděpodobně spadat Jižní Amerika a Afrika, ale nikoli Evropa, Blízký východ a jihozápadní Asie.

Pro síly rychlé reakce má pozemní vojsko a vojenské letectvo vyčlenit čtyři divize a sedm taktických leteckých křidel; vojenské námořnictvo a námořní pěchota část vojsk rozmístěných v Atlantickém a Tichém oceánu při zachování jejich úkolů v rámci atlantických a tichomořských

I. Síly rychlé reakce mají zabezpečovat většinu námořní přepravy a celou vzdušnou přepravu vojsk v rámci válčiště. Budou do nich zahrnuta také všechna speciální vojska.

Během operací tzv. **odstupňovaného zadržování** mají síly rychlé reakce v počáteční tapě zahrnovat vzdušné výsadkové a lehké divize, expediční brigády námořní pěchoty, speciální vojska a samostatné útvary vojenského letectva. V případě nezbytnosti by měl být tento první sled podpořen bojovými prostředky letadlových lodí a výsadkovými prostředky. Další sled sil rychlé reakce mají zřejmě tvořit vojska s těžší výzbrojí, schopná dlouhodobé bojové činnosti. Tento princip byl použit v operaci Pouštní štít. V případě potřeby si síly rychlé reakce mají "půjčovat" těžké zbraně od atlantických sil. Nové pojetí reakce na krizové situace počívá v tom, že tímto úkolem není pověřován kterýkoli jeden druh ozbrojených sil, ani pravidelné ozbrojené síly jako celek. V budoucnu se účast v podobných vojenských akcích stane zřejmě společnou povinností pravidelných vojsk a samostatných záložních jednotek.

K otázce jednostranné odpovědnosti - jednou z nejzávažnějších otázek týkajících se sil rychlé reakce a možného zapojení atlantických a tichomořských sil do jejich operací je otázka, zda se při plánování těchto operací předpokládá i zapojení vojsk zemí, na jejichž teritoriu operace probíhají a vojska spojenců. Autoři zprávy Výboru náčelníků štábů, předložené v březnu roku 1991 vycházejí z předpokladu, že během libovolné tzv. rozsáhlé regionální mimořádné operace mohou USA počítat s podporou země nebo zemí, na jejichž území budou operace probíhat. Předpokládají rovněž existenci dostatečně rozvinuté infrastruktury.

K problému "**činnosti vlastními silami**" je údajně nezbytné přistupovat z hlediska rozsahu a charakteru vojenských operací v každém konkrétním případě zvlášť, a zejména podle toho, zda se jedná o operaci na stupni strategickém (např. druhá světová válka), operačním (např. Mandžuská operace nebo operace Pouštní štít a Pouštní bouře) nebo na stupni taktickém. Také podle toho, zda jsou vedeny převážně jadernými zbraněmi a jde-li o operace námořní, vzdušné nebo pozemní. USA si pravděpodobně vyhradí právo a budou udržovat svou schopnost vést operace (bojovou činnost) jednostranně pouze vlastními ozbrojenými silami bojovou činnost s použitím jaderných zbraní a všechny druhy taktické bojové činnosti, kromě pozemních a vzdušných operací na strategickém operačním stupni.

Nicméně je třeba si uvědomit, že USA nebudou "minimálními silami" schopny uskutečnit mimořádnou operaci nebo "válečné tažení", bude-li protivník klást odpor (např. Pouštní štít). Je možné říci, že v současné době USA zřejmě skutečně nejsou schopny vést operace takového rozsahu. Ministr obrany a předseda Výboru náčelníků štábů ve svých zprávách Kongresu v únoru roku 1991 byli ve svém hodnocení velmi opatrní a uvedli, že "minimální síly" by byly schopny uskutečnit operace Pouštní štít a Pouštní bouře, ale potřebovaly by více času na přípravu, než by mohly přejít do útoku. Z toho lze vyvodit závěr, že podobné operace mohou být vedeny pouze v rámci společných sil, tudíž ne jen vlastními silami.

Po dlouhou dobu USA vychází z toho, že velká (strategická) válka bude vedena pouze v sestavě členských států aliancí, jako je např. NATO, a proto nejsou plánovány žádné reálné změny ve vedení bojové činnosti tohoto rozsahu. Pokud jde o taktické vojenské operace, USA byly vždy schopny vést je samostatně vlastními silami a není důvod předpokládat v tomto ohledu změny.

Mírové vojenské operace - Spojené státy americké zpracovávají také strategickou koncepci využití vojenské síly pro odvrácení konfliktů nízké intenzity, které ohrožují mezinárodní stabilitu. **Dynamická strategická koncepce "mírových vojenských operací"** je zaměřena na ochranu demokracie, národní obnovy, zákonitosti, svobodného podnikání, ekonomického růstu a boj proti projevům násilí, terorismu, podvratné činnosti, ozbrojeným povstáním a pašováním drog. Podobnou koncepci je možné uplatnit zejména za předpokladu existence programů poskytování pomoci jiným zemím při zajišťování jejich bezpečnosti a také jinými prostředky "národní síly" USA.

Na podporu své předsunuté vojenské přítomnosti hodlají USA: organizovat cvičení, plnit rozkazy vojenské pomoci, pravidelně na cvičeních prověřovat bojovou připravenost

jednotek a útvarů doplněných na válečné počty, uzavírat dohody s jinými zeměmi o právu přístupu na jejich území a skladování vojenské techniky a materiálu, provádět společně cvičení, poskytovat pomoc při zajišťování bezpečnosti a humanitární pomoc, organizovat návštěvy amerických vojenských plavidel v cizích přístavech, navazovat kontakty s vojenskými představiteli jiných zemí, podílet se na společném vojenském plánování a na úsilí zachování míru, uzavírat dohody o otázkách týlového zabezpečení, pomáhat při vojenské přepravě a organizovat vzájemné návštěvy vojenských představitelů.

Tento široký výklad pojmu "předsunutá vojenská přítomnost" je zapotřebí posuzovat jak snahu ukázat, že všechny v budoucnu plánované druhy a formy vojenské pomoci ma zajistit zachování vojenské přítomnosti USA v zámoří co nejmenšími silami.

K problémům souvisejícím s uskutečňováním nové strategie národní bezpečnosti USA

Prezident G. Bush ve svém vystoupení v Aspenickém institutu vyzvedl problémy, týkající se např.:

- způsobu vytyčování národních cílů USA a úkolů v oblasti vojenského plánování a vojenského programování (střednědobého plánování),
- nových požadavků na zpravodajské služby a na proces rozhodování,
- průmyslových aspektů nové strategie národní bezpečnosti v oblasti technologií, vědy, výzkumu a vývoje, investiční politiky a rekonstrukce průmyslového potenciálu.

V souladu s americkou formou vlády není vyhlášení politiky administrativou ještě vyhlášením politiky státní. Dříve, než se nová strategie národní bezpečnosti, zveřejněná v Aspenu, stane oficiální státní strategií, bude nutné politické rozhodnutí Kongresu a vyjádření spojenců USA. Pokud jde např. práce na programu SDI, které vyvolaly znepokojení a ostrou kritiku ze strany bývalého Sovětského svazu, a které se zřejmě staly příčinou prudkých změn v jeho vojenském rozpočtu, nikdy údajně nepřekročily počáteční "iniciativní" stadium. Plně rozvinutý systém SDI stále ještě nelze považovat za pravděpodobné.

K vojenskému plánování a programování

V západních pramenech se hlavní pozornost většinou nezaměřuje na faktické vojenské plánování (dlouhodobé), ale spíše na vojenské programování (v americkém pojetí jde o tvorbu střednědobých plánů), a to s cílem přesvědčit zákonodárné orgány a veřejnost o nutnosti disponovat určitými typy zbraní a druhy vojsk. Jak v USA, tak v bývalém Sovětském svazu měla na vojenské programování obrovský vliv změna chápání charakteru jejich ohrožení.

Po dlouhá léta byl stupeň bojové připravenosti chápán jako záruka míru. V současné době však obě strany pochopily jasně, že ty kroky, které každá z nich považovala za rozumné a vedoucí k upevnění "sebeobrany", byla druhou stranou považovány za potvrzení agresivních záměrů. Americká veřejnost a Kongres zrevidovaly své hodnocení mezinárodní situace a uvědomily si, že do budoucna není nutno udržovat výdaje na vojenské programy na předchozí úrovni. K podobným závěrům zřejmě dospěli i v bývalém Sovětském svazu. Zdá se, že hlavní pohnutkou vzniku nové strategické koncepce prezidenta Bushe bylo potřeba vypracovat plán zabezpečení národní obrany v podmínkách značného snížení prostředků.

Podle názoru vojenských odborníků není důvod odkládat revizi vojenských plánů bývalého SSSR nebo USA, v nichž jde o jejich již rozvinuté ozbrojené síly. Vrchní velitel spojeneckých ozbrojených sil NATO v Evropě generál J. Galvin ve výboru pro plánování obrany prohlásil, že starý generální plán obrany se stal zbytečným a on již vydal rozkaz anulovat jej. Vzhledem k významným změnám v mezinárodní situaci, zvláště pokud jde o válečné ohro-

žení, a také vzhledem k nezbytné potřebě snížit vojenské výdaje, mohou být národní plány obrany revidovány již v současné době.

Jde zejména o společné přání obou stran a schopnosti již v současné době revidovat plány použití strategických jaderných sil. Konstatuje se, že přece není nutné, aby byly namířeny na objekty a vojska států, které již nelze považovat za protivníky, že bývalý SSSR přece již nepotřebuje mít k dispozici seznam cílů na území svých bývalých spojenců pro případ, že by tam došlo ke krizové situaci.

Nabízejí se následující otázky: Jaký užitek by Západu přinesly jaderné údery proti oblastem bývalého SSSR, kde dochází k národnostním konfliktům? Dokáží obě strany pozměnit své plány cílů dostatečně rychle, aby včas mohly reagovat na rychle se měnící politickou situaci?

Je zřejmé, že je třeba urychleně revidovat existující vojenské plány také v oblasti konvenčních zbraní. Je nejvyšší čas, aby američtí odborníci zabývající se vojenským plánováním a experti pro konvenční výzbroj přenesli těžiště svého úsilí z rozpracování plánů globální války proti bývalému SSSR na využití konvenčních ozbrojených sil v regionálních krizových situacích. Zatímco dříve věnovali většinu svého úsilí sestavování nejdůležitějších hypotetických scénářů bojové činnosti, v současné době je třeba, aby se zabývali plánováním nejpravděpodobnějších operací. Podobná změna cílů činnosti není snadná a je možné, že si vyžádá uskutečnění různých expertních výzkumů. Nové plány využití vojsk v krizových situacích budou potřebné velmi brzy a příslušní odborníci se při jejich vypracování mohou opírat o současné dostupné informace o potřebách sil a prostředků.

Na rozdíl od **jaderného plánování** se plánováním vojenských operací a použitím konvenčních zbraní v USA zpravidla zabývají vojáci bez jakékoli širší účasti civilních osob. Odborníci se domnívají, že je třeba, aby do této činnosti byli aktivněji zapojováni civilní odborníci. Zvláště úspěšně a operativně by mohli pomoci a poradit při úpravě současných vojenských plánů **civilní odborníci** v oblasti strategie, experti pro jednotlivé regiony, politologové, ekonomové aj.

V minulosti byli vojenští odborníci schopni plnit tento úkol vlastními silami, avšak vzhledem k rozsáhlým změnám v oblasti mezinárodní bezpečnosti a obrovské pozornosti, kterou civilní představitelé věnovali operacím Pouštní štít a Pouštní bouře, je pomoc vojenským odborníkům **zvenčí** nezbytná. Pokud budou odkázáni sami na sebe, mohou podlehnout pokušení zkoordinovat nové vojenské plány s dříve schválenými vojenskými programy a zachovat stávající strukturu ozbrojených sil.

Podle názorů odborníků si USA nemohou dovolit čekat až do ozbrojených sil nastoupí nová generace důstojníků, kteří se dobře vyznají v nové situaci mezinárodní bezpečnosti, až projdou celým cyklem přípravy. Civilní odborníci jsou již zapojováni do vývoje jaderných programů, do vojenského plánování a vypracovávání komplexních programů výstavby ozbrojených sil. V současnosti není vhodná doba pro vymezování přesných hranic mezi těmi, kdo se mají a kdo nemají podílet na vytýčování základních národních cílů a úkolů.

Za druhé světové války byli v ozbrojených silách USA i jejich spojenců získávání pro spolupráci různým způsobem, včetně přijímání do vojenské služby, význační civilní odborníci s dlouhodobými zkušenostmi v různých oborech a se znalostmi, které vojákům chyběly. Konstatuje se, že dnešní vojenští představitelé nevidí a nechápou, co se ve světě děje. Zdůrazňuje se, že přišel čas zopakovat experiment se zapojením cizích. Pokud jde o vojáky, musí se podílet na vytýčování perspektiv vojenství. Musí také civilním odborníkům umožnit přístup i k poznatkům, k nimž tradičně přístup neměli.

Po vyhodnocení všech poznatků z operací Pouštní štít a Pouštní bouře se analytici pokusí odpovědět na otázku, které zbraňové systémy ovlivnily jejich politické a vojenské výsledky. Úspěšné použití protiraketové řízené střely Patriot přimělo již mnohé odborníky k vyhlášení o důležitosti protiraketových řízených střel pro obranu kontinentální části USA. Je také nezbytné přehodnotit zbraňové systémy, které v operacích neprokázaly požadované

vlastnosti a zvážit způsob jejich využití nebo vyřazení z výzbroje a náhradu. V souvislosti s tím, že nová strategie národní bezpečnosti USA předpokládá rekonstrukci potenciálu určeného pro globální válku proti bývalému SSSR s epicentrem v Evropě, odpadá potřeba zbraňových systémů, které nemají dvojí použití, tj. těch, jež by nemohly být využity také v silách rychlé reakce.

Nové požadavky na zpravodajské služby a na proces rozhodování

V případě, že Kongres schválí změny navrhované administrativou prezidenta G. Bushe, vzniknou významné úkoly pro **zpravodajské služby**. Do současné doby bylo hlavní úsilí západních zpravodajských služeb zaměřeno na objasňování sovětské hrozby a na ochranu proti ní. V USA jsou zpravodajské služby a důstojníci rozpracovávající vojenskou politiku daleko méně kompetentní v oblasti předvídání chování možného protivníka i v systémové analýze situace v ostatních částech světa, než by se očekávalo. Tento stav bude třeba napravit.

Po odsunu vojsk bývalého Sovětského svazu z východní Evropy se zákonitě sníží jeho možnosti shromažďovat vojenské zpravodajské informace z veřejných zdrojů. To si vyžádá posun zpravodajského úsilí směrem k nelegálním způsobům. Stejným způsobem se zmenší objem zpravodajských informací USA po odsunu amerických vojsk ze Sýrie a po snížení americké vojenské přítomnosti v těchto regionech. Ztrátu těchto zdrojů bude třeba kompenzovat. V březnu roku 1991 náčelník zpravodajské správy vojenského námořnictva USA prohlásil, že přišel čas znovu začít používat klasické metody sběru zpravodajských informací, tj. využívat cestovatelů, emigrantů, vojenských přídelců, průmyslu, regionálních expertů, analytické činnosti a veřejných zdrojů.

Návrat zpravodajských služeb k těmto metodám sběru informací nebo osvojení si nových metod si vyžádá určitou korekci jejich činnosti. Jestliže dříve mohly být rozdílné závěry analytiků zpravodajské služby řešeny opakovaným vyhodnocením informací, pak v současné době, vzhledem k existenci politických a ekonomických zpravodajských informací, bude mít často při řešení takových sporů rozhodující význam spíše metodologie analýzy informací, než informace samotné.

V NATO se obvykle hovoří o potřebě několika dní **výstrahy** (doba potřebná pro odhalení příprav k napadení) a dalších několika dnech pro rozhodování. Za předpokladu, že na doplnění prvního sledu amerického pozemního vojska a vojenského letectva a na jeho přepravu z kontinentální části USA do Evropy je potřeba asi deseti dnů, je současný "**kánonický scénář**" **strategické výstrahy a rozhodování** vypočítán na čtrnáct dnů. Vzniká otázka, kolik času bude potřebovat bývalý SSSR, aby dosáhl takového postavení, aby v USA vznikly obavy z důvodu krize v Evropě. Další otázkou je, jak dlouhou dobu budou vojenská představitelstva SNS považovat za nezbytnou, aby mohli zareagovat na zvyšování západního vojenského potenciálu v Evropě, které nepředvídali.

Z prohlášení amerických vojenských představitelů v březnu roku 1991 lze usoudit, že USA v podstatě vycházejí z toho, že v případě vzniku krize dvěma velmocemi nemůže ozbrojený konflikt mezi nimi být zahájen dříve než za 24 měsíce. To se nerovná předpokladu, že USA budou disponovat dvouletou strategickou výstrahou, aby na ni odpověděly. Výstrahu mohou dostat a předvídat, ale je také možné, že nebude jako taková pochopena. Nicméně při vojenském programování se zřejmě předpokládá, že dvouleté období bude existovat a za tuto dobu, že bude možné vybudovat vojska pro obranu Evropy, zatímco bývalý SSSR bude zaměstnán obnovou svého útočného potenciálu. Americká vojska, určená pro tuto tzv. globální válku, musí být schopna jen odvrátit napadení Evropy, nebo ji před ním ubránit, avšak nepodnikat strategickou útočnou operaci na tomto válčišti.

Uvedené **dvouleté období strategické výstrahy** vyžaduje podrobnější rozbor. Je nutné zjistit odpovědi na následující otázky:

- Mají USA vycházet z toho, že budou mít dva roky na obnovu ozbrojených sil, počínaje

okamžikem, kdy byla výstraha vyslána a zachycena zpravodajskými službami? Pokud ano, jakými zpravodajskými službami - americkými nebo nějakým novým orgánem NATO?

● Neměly by být uvedené dva roky počítány od okamžiku, kdy vláda dospěje k názoru, že situace se nevyvíjí tak, jak by měla, a je třeba ji změnit, dále kdy se rozhodne, že je nutná odvetná reakce?

● Která vláda, nebo vlády, či členské státy NATO mají kolektivně takto rozhodnout a dát souhlas k takové reakci?

● Nejedná se o dva roky od okamžiku, kdy USA zjistí něco podstatného a vyhodnotí to jako výstrahu?

Dvouletá strategická výstraha neznamená, že bývalý SSSR nedokáže za kratší dobu zasadit úder mezikontinentálními balistickými řízenými střelami proti kontinentální části USA, a také zaútočit v Evropě v taktickém nebo i operačním rozsahu. Ze stejného předpokladu bude muset vycházet Společenství nezávislých států. Proto každá z velmocí musí mít vedle jiných pravděpodobných scénářů i scénář pro vznik velkého regionálního konfliktu v Evropě, do kterého budou zapojeny obě velmoci a který bude limitován pouze na toto válčičtění.

Pokud připustíme, že zpravodajské služby jsou schopny zabezpečit dvouletou strategickou výstrahu, vzniká otázka, jak má postupovat vláda, která nedisponuje od počátku vyčerpávacími zpravodajskými informacemi. Tato otázka je v současné době předmětem zvláštního zájmu. V říjnu roku 1990 oznámil generál Galvin skupině bývalých důstojníků štábu NATO, že dvouletou výstrahu je nutno posuzovat v kontextu výstrahy, kterou dostaly USA v září roku 1939, a reakce na ní v prosinci roku 1941. Po skončení Stalinovy éry sovětských autoři nikdy neváhali svým čtenářům připomenout, že bez ohledu na rozsáhlé zpravodajské informace svědčící o nevyhnutelném napadení fašistickým Německem a na doporučení vojenských štábů vyhlásit mobilizaci nebyl SSSR připraven na vpád, který byl skutečně zahájen v červnu roku 1941.

Proces rozhodování v krizové situaci je podle názorů odborníků také třeba přehodnotit a mít na mysli poučení z poválečného období. Ne ve všech krizových situacích je třeba rozhodovat stejně rychle - některé krize se vyvíjejí pomalu, jiné rychleji. V některých krizích je ozbrojený konflikt nevyhnutelný zatímco jiné krize vznikají po zahájení bojové činnosti. Rozhodnutí o dávkovaných odvetných opatřeních mají zahrnovat celou jejich stupnici - od malé demonstrace vojenské síly až po zapojení všech druhů ozbrojených sil. Scénáře využití vojenské síly musí počítat s dosažením příznivého výsledku, a to i uskutečňování odvetných opatření nejhorší, tj. nejradikálnější varianty. Jako vhodná analogie zpracovávání scénářů odvetných opatření se uvádí metoda výroby hotových stavebních dílů používaná ve stavebnictví (jinými slovy metoda "připravených standardních řešení").

Tyto scénáře musí být založeny na nejmodernější metodologii a technologii, aby mohla být vyvozena poučení z příštích možných válek a vojenských akcí. Je považováno za možné, že přišel vhodný čas pro organizování válečných her společně s bývalým Sovětským svazem za účelem odstranění eskalace krizových situací. Může být také sestaven futurologický popis alternativního vývoje budoucích událostí, aby vojenští odborníci mohli na jeho základě poskytnout politickému vedení nejlepší doporučení pokud jde o charakter rozhodnutí, které má být přijato v současné době.

Průmyslové aspekty nové strategie národní bezpečnosti

V nové vojenskopolitické situaci bude americká veřejnost zřejmě méně ochotna podporovat silnou vojenskou přítomnost USA v zámoří nebo bojovou činnost amerických vojsk v jiných zemích. To by ovšem neplatilo na scénáře krizových situací, kdy mohou americká vojska počítat s podporou koalice států a těch zemí, na jejichž teritoriu působí, musí USA také

plánovat vyřešení krizí silami vlastních expedičních vojsk. Z toho vyplývá nezbytná potřeba technologicky mimořádně složitých zbraňových systémů s použitím robotiky a umělé inteligence, aby v případě zahájení bojové činnosti byly ztráty na živé síle sníženy na minimum a krize byla rychle vyřešena. Proto mají být ozbrojené síly USA - početně menší než současné - vyzbrojeny nejmodernější bojovou technikou.

Nezbytná potřeba některých typů výzbroje však může za určitých okolností zaniknout. Bylo by tomu tak údajně např. v případě, že by bývalý SSSR skutečně sdílel koncepci vzájemného zaručeného zničení, o tom by svědčilo jeho upuštění od strategické protivzdušné a protiraketové obrany. Pak by Západ možná nemusel vyčleňovat značné finanční a materiálové prostředky na vývoj i výrobu zbraňových systémů schopných překonat uvedenou obranu a zaútočit na strategické síly bývalého SSSR. Podobně v případě, že by počet jaderných bojových hlavice byl snížen na dostatečně nízkou úroveň, pak by obě strany pravděpodobně mohly zastavit vývoj vysoce přesných raketových systémů. Dnes, kdy se vojska NATO nacházejí na obou stranách dřívějších vnitroněmeckých hranic, snížila se prioritou některých zbraňových systémů určených pro použití ve vzdušné a pozemní válce. Současně však jiné zbraňové systémy, jimiž jsou vyzbrojena vojska druhého útočného sledu NATO, mohou být užitečné v příštích vojenských operacích za hranicemi krizových regionů.

Ekonomické soupeření států v oblasti technologií bude zřejmě pokračovat dále, bez ohledu na kvalitativně novou situaci ve sféře mezinárodní bezpečnosti. Když se velmocí přestanou předhánět ve financování zbrojení, zpomalí se tempo zastarávání dnes vyrobených zbraňových systémů, což by mohlo umožnit dosažení "technologických průlomů" místo soustředění úsilí na částečnou modernizaci existující výzbroje. Soupeření ve výrobě zbraní se může přenést z jaderné do bezjaderné - konvenční sféry. Až se zvýší účinnost konvenčních zbraní, mohou nahradit jaderné zbraně na taktickém, operačním a dokonce na strategickém stupni. Proto se národy budou snažit zachovat si vedoucí postavení v klíčových oblastech technologií, včetně těch oblastí, které dříve obrana nepotřebovala.

K rekonstrukci "národní síly" USA

Rekonstrukci národní síly USA mají tvořit tři složky: **mobilizace, rekonstrukce ozbrojených sil a rekonstrukce vojensko-průmyslového potenciálu.**

Mobilizace zajišťuje využití v krizových situacích jak pravidelných, tak záložních vojenských uskupení. To odpovídá vojenské doktríně obranné dostatečnosti, pokud jde o vpád do takového státu, jakým je bývalý SSSR. **Rekonstrukce ozbrojených sil** má zabezpečit početní doplnění vojsk a vojenské techniky pro globální válku na evropském válčišti, a to za předpokladu, že bojová činnost nebude zahájena dříve, než za dva roky. Časové grafy rekonstrukce mohou být poněkud mlhavé, neboť ve skutečnosti jde o to, přesvědčit druhou stranu a také evropské spojence USA, že Spojené státy americké jsou schopny obnovit svou dostatečnou obranu rychleji, než je druhá strana schopna obnovit svůj útočný vojenský potenciál.

Doplnění záložních divízií na válečné počty a jejich uvedení do stavu plné bojové připravenosti má být dosaženo během 12 až 18 měsíců. Povolání příslušníků záloh a vojáků podléhajících mobilizační povinnosti je zjevně poměrně nenákladnou metodou pro vytvoření banky lidských zdrojů potřebných pro rekonstrukci ozbrojených sil. Další úkoly budou vznikat v průběhu tohoto procesu, ale prvořadými, které vyžadují včasné posouzení, se mohou stát následující: organizace námořní a vzdušné přepravy v rámci válčiště, strategická protivzdušná a protiraketová obrana, využití jaderných zbraní krátkého dosahu a jaderných zbraní vojenského námořnictva.

Rekonstrukce národní síly úzce souvisí s uskutečňováním efektivní investiční politiky, která by zabezpečila zvýšení vojenské výroby během hypotetické dvouleté strategické výstrahy. To předpokládá především nezbytné znalosti, dovednosti a technickou základnu. Daná

koncepte není nová. Je třeba se znovu poučit z vojenského plánování a mobilizace vojenskoprůmyslového potenciálu ve 30. letech.

Na nejasné a nepřesné signály o strategické výstraze se může dostatečnou odpovědí na ádní úrovni stát nikoli mobilizace nebo rozvinutí ozbrojených sil, nýbrž **mobilizace vojenskoprůmyslového potenciálu**. Příprava různých stupňů připravenosti průmyslu - tejných jako se používají v ozbrojených silách - může zajistit provedení příslušných dvoutýdných opatření v průmyslové výrobě. Budou méně nebezpečná, protože nepovedou okamžitému zvýšení vojenského nebo vojenskoprůmyslového potenciálu. USA hodlají vypracovat programy kontroly dosažení cílů rekonstituce národní síly a zajištění přiměřenosti dvoutýdných opatření, a také kontroly odpovídající činnosti bývalého Sovětského svazu.

Souběžně s tím, jak budou obě strany přenášet pozornost na svou schopnost rekonstituovat vojenský a vojenskoprůmyslový potenciál, tak má být zahajována výroba nikoli těch braňových systémů, jejichž projekty dlouhodobými odklady zastaraly, nýbrž spíše principiálně nových systémů, které se obvykle sériově nevyrábějí. V některých případech by mohla zmizet nezbytnost je periodicky vyrábět v omezeném množství, aby se zachovala technologie jejich průmyslové výroby. Také vojenští odborníci bývalého SSSR jsou znepokojeni problémy konverze obranného průmyslu. Již v roce 1990 sdělil zástupce velitele černo- nořského loďstva tehdejšímu prezidentu M. S. Gorbáčevovi, že v loděnicích, kde má být provedena konverze, budou muset každý rok nebo každé dva roky postavit jedno vojenské plavidlo jen proto, aby se zachovaly potřebné návyky a dovednosti.

Tento přesun centra pozornosti v oblasti výroby vojenské techniky přinese sebou pravdě- podobně nové úkoly pro zpravodajské služby obou stran. Otázka, co mají USA podniknout, když získají důkazy o vývoji nového zbraňového systému v bývalém SSSR a nebudou schopny zjistit, existuje-li program jeho zavedení do výzbroje. Hromadění projektů mnoha potencionálních zbraňových systémů je dobrou strategií soupeření. Nutí protivníka hledat odpověď na různé možné druhy ohrožení a nikoli jen některé z nich. Je to samozřejmě **hůl o dvou koncích**, protože tato praxe se může stát důvodem pro vývoj zcela nepotřebných zbraňových systémů.

Snaha přinutit druhou stranu, aby se ve zvýšené míře znepokojovala nad možností technologických průlomů, není zcela novým jevem, ale mohla by vyvolat příslušné změny ve sběru zpravodajských informací. USA údajně nepotřebují rekonstituovat své konvenční ozbrojené síly určené pro Evropu, které mají být v 90. letech součástí předsunutých sil. Nejnovější technologické úspěchy možná zajistí udržení jejich bojových schopností na současné nebo i vyšší úrovni při nižších početních stavech pozemních sil. Jaderné zbraně, zvláště námořní a také konvenční síly vojenského námořnictva jsou schopny splnit všechny vojenské závazky USA v rámci NATO, aniž by bylo nutno přistoupit k širokému rozvinutí amerického pozemního vojska a vojenského letectva na evropském kontinentu.

Je zřejmé, že v případě zavedení tolika závažných změn ministerstvo obrany USA bude nuceno pravidelně přehodnocovat postavení a úkoly ozbrojených sil. S tím se jistě změní také stávající systém velení vojskům na válčišti. V důsledku asymetrického snížení vojsk tento systém nevyhnutelně ztratí potřebnou organizační pružnost a efektivnost.

Dříve, než se přejde k **novému uspořádání světa**, budou muset obě velmoci zorganizovat průběh přechodného období. Vyvstanou zřejmě četné problémy při dosahování konsensu o tom, jaký tento **nový svět** bude, avšak za předpokladu, že tento konsensus je možný, je nezbytné vypracovat plán jeho dosažení. Strategie národní bezpečnosti, zveřejněná prezidentem USA v Aspenkém institutu a koncepce **minimálních sil** jsou prvními pokusy americké administrativy vymezit národní cíle.

USA si uvědomují, že musí pozorně sledovat reakci bývalého SSSR na jejich optimistický pohled na nové uspořádání světa. Přestože Společensví nezavislých států zřejmě není schopno působit na mezinárodní dění ekonomickými pákami, má k dispozici obrovský vojenský potenciál, který nelze ignorovat. Jinak řečeno, USA musí udržovat velmi těsné styky

s představiteli SNS, aby u nich nedošlo ke znepokojení v souvislosti s přechodem ke světu bez konfrontací, který ve skutečnosti může být méně stabilní, než byl v minulosti.

Faktory podmiňující úspěch nové strategie

Američtí odborníci se domnívají, že lze vyčlenit čtyři hlavní okruhy problémů, jejichž řešením podmiňuje úspěšnou realizaci záměrů prezidenta G. Bushe.

První okruh tvoří všechno, co závisí na odpovědném a správném chování bývalého Sovětského svazu. Uznává se, že možná není žádoucí, aby základní americká strategická koncepce byla tak těsně spjata s chováním někdejší "říše zla". Pro její realizaci je všude nezbytné, aby se bývalý SSSR vrátil do svých národních hranic, aby se jeho pozornost omezila na vnitřní problémy a vojenský potenciál byl významně snížen, k tomu se již přistupuje.

Co se konkrétně chápe pod dobrým chováním SNS, je předmětem jednání. Je jasné, že brzy musí následovat další snížení jaderných systémů vojenského námořnictva a strategických jaderných zbraní. Rozhodující determinantou se má stát dlouhodobá neschopnost bývalého SSSR uskutečnit strategickou útočnou operaci v západní Evropě. Vztah bývalého SSSR k vlastnímu obyvatelstvu nebo nedodržování opatření pro kontrolu zbrojení by neměly být důvodem pro odmítnutí strategie národní bezpečnosti, zveřejněné prezidentem G. Bushem v Aspenu.

Druhý okruh nejdůležitějších rozhodnutí souvisí se zpravodajskými službami, které musí být schopny úspěšně reagovat na nové výzvy. Jestliže se prostředky na zpravodajství budou snižovat stejně jako na obranu, pak se nová strategie národní bezpečnosti v té části, rekonstrukci národní síly, zhroutí. Zpravodajské služby budou muset zvládnout nové oblasti, které dříve podceňovaly, jako například třetí svět a ekonomiku. Budou také muset plnit mnohem širší úkoly kontroly plnění dohod a kontroly zbrojení. Všechny tyto úkoly mohou splnit, pokud lidé, rozhodující na oficiální úrovni, chápou význam tohoto klíčového aspektu nové strategie národní bezpečnosti.

Třetí okruh nejzávažnějších problémů, v jehož rámci by mohl být narušen úspěšný přechod k "novému uspořádání světa", je stanovisko spojenců a Kongresu USA. Je zřejmé, že nic z výše uvedeného nemůže být realizováno bez podpory kongresu. Úsilí ministra obrany R. Cheneyho v objasňování a argumentaci ve prospěch nové strategie národní bezpečnosti je zaměřeno na to, aby ministerstvo obrany předstihlo v jejím rozpracování Kongres a dosáhl jejího schválení.

Čtvrtý okruh nejdůležitějších faktorů úspěchu nové strategické koncepce prezidenta G. Bushe zahrnuje schopnost průmyslu zabezpečit rekonstrukci vojenskoprůmyslového potenciálu. Podle nové strategie národní bezpečnosti se nepředpokládá jen samotná mobilizace průmyslu. USA budou muset vyřešit dvojí úkol: zachovat základnu obranného průmyslu ve zcela nových podmínkách a současně snížit výdaje na obranu. Rekonstrukce pouhého vojenskoprůmyslového potenciálu USA nebude stačit, nutná bude i rekonstrukce zahraničních dodavatelů hotové produkce a surovin.

Předpokládaný dopad nové strategie na mezinárodní vojensko-politickou situaci - po schválení nové strategie národní bezpečnosti by mělo dojít k velkým změnám v chování USA v mezinárodním měřítku. Tím, že stáhnou své vojska ze zámoří a zaváží se je rekonstruovat a redислоkovat, by mělo dojít k základním změnám ve vojenskopolitickém statusu USA ve světě. Nová úloha by měla rozšířit horizonty zpracovatelů strategických koncepcí, kteří by měli začít posuzovat problémy, jež budou více odpovídat jejich statutu jako analytiků světové velmocí. Měly by to být otázky dlouhodobého soupeření mezi národy, ekonomické, politické, právní, vědeckotechnické a kulturní aspekty tohoto soupeření, a také otázky použití vojenské síly v situacích mimo globální válku s epicentrem v Evropě. Ani jedna velmoc si nemůže

dovolit horlit pro velkolepé strategické koncepce, které jsou údajně schopny úspěšně vyřešit nejrůznější krizové situace pouze vlastními silami.

Odborníci se domnívají, že svět může dospět k integrovanější politické struktuře, nebo tímto směrem budou postupovat alespoň jeho jednotlivé regiony. Stanovy OSN stále ještě obsahují ustanovení o ozbrojených silách působících z rozhodnutí Rady bezpečnosti. V současné době možná přišel čas posoudit spolupráci v regionálním a globálním měřítku jako alternativní model k činnosti svrchovaných národních států. Nicméně tento způsob nebyl národy přijat, když odmítly schválit Úmluvu o mořském právu, schválenou OSN, která pohlíží na některé druhy mořských zdrojů jako na **společný majetek lidstva**. Je pravda, že tento přístup nebyl podpořen vzhledem k politickým skutečnostem daného období, avšak odborníci zastávají názor, že příslušné změny v mezinárodních organizacích by mohly být uskutečněny nyní a tyto organizace by v současné době mohly postupovat úspěšněji než dosud.

Předpoklad existence dvouleté strategické výstrahy má být předmětem dalších diskusí a možná nikdy v praxi nebude uskutečněn. Americká administrativa dala zcela jasně najevo, že pro 25 % snížení výdajů na obranu budou USA muset vycházet právě z takového předpokladu. Mimo jiné to má přimět Kongres a americkou veřejnost, aby si ujasnily, co USA získají schválením nové strategie národní bezpečnosti a koncepce **minimálních sil**. USA doufají, že tyto velmi dramatické změny budou stejně chápány i v zahraničí.

-MW-